

Tillsyn av egenkontrollplan, personalens anmälningsskyldighet och offentliggörande av väntetider inom kommunal äldreomsorg

Beslut

ÅMHM uppmärksamgör med stöd av landskapslag¹ om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland 10 § äldreomsorgen i Lumparlands kommun på skyldigheten att upprätta en egenkontrollplan innehållande rutiner för personalens anmälningsskyldighet i enlighet med 47 och 48 §§ i landskapslag² om socialvård.

Ärende som behandlas

ÅMHM initierade 17.09.2021 ett tillsynsärende, med stöd av 7 § i landskapslag om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland med fokus på den kommunala äldreomsorgen och efterlevnaden av de lagstadgade kraven på egenkontroll och personalens anmälningsskyldighet utifrån 47 och 48 §§ i landskapslag om socialvård samt kraven om offentliggörandet av väntetider enligt 23 § i äldrelagen³.

Inbegärda utlåtanden och utredningar

ÅMHM har begärt äldreomsorgen i Lumparland att ge sitt svar genom en webbaserad enkät som fanns tillgänglig på undersökningsplattformen Webropol under mätperioden 17.09.2021-04.10.2021. Äldreomsorgschefen i Lumparland har under ovanstående mätperiod till ÅMHM inkommit med sin redogörelse. Äldreomsorgschefen ansvarar i sitt arbete för både Lumparlands och Lemlands kommun och det svar som inkommit till ÅMHM gäller för dessa bägge kommuner. I sin redogörelse uppger äldreomsorgschefen att äldreomsorgen har en egenkontrollplan som är under bearbetning. Äldreomsorgschefen uppger att egenkontrollplanen kommer att återfinnas på kommunens hemsida när den är färdig och fastställd av kommunstyrelsen. Äldreomsorgschefen uppger vidare att det finns rutiner för personalens anmälningsskyldighet men beskriver inte närmare hur dessa rutiner är utformade eller huruvida dessa rutiner omfattar alla eller har informerats till alla yrkesgrupper inom kommunens äldreomsorg. Dessa rutiner för personalens anmälningsskyldighet kommer att ingå i egenkontrollplanen. Lumparland offentliggör väntetiden till äldreomsorgen halvårsvis på kommunens hemsida och på kommunens informationsblad.

¹ Landskapslag (ÅFS 2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland

² Landskapslag (ÅFS 2020:12) om socialvård

³ Äldrelag (ÅFS 2020:9) för Åland

Juridiska utgångspunkter

Enligt landskapslag om socialvård 47 § ska en verksamhetsenhet inom socialvården eller annan aktör som ansvarar för den samlade verksamheten göra upp en plan för egenkontroll för att säkerställa socialvårdens kvalitet, säkerhet och ändamålsenlighet. Planen ska vara offentligt framlagd, förverkligandet av den ska följas upp regelbundet och verksamheten utvecklas utifrån den respons som regelbundet samlas in från klienterna och verksamhetens personal. Närmare bestämmelser om innehållet i samt utarbetandet och uppföljningen av planen för egenkontroll kan utfärdas genom landskapsförordning.

Enligt landskapslag om socialvård 48 § ska personer som ingår i socialvårdens personal eller arbetar med motsvarande uppgifter i ett uppdragsförhållande eller som självständiga yrkesutövare agera så att den socialservice som ges till klienten är av god kvalitet. En person som avses ovan i 1 mom. ska utan dröjsmål meddela den person som ansvarar för verksamheten om han eller hon vid skötsel av sina arbetsuppgifter lägger märke till eller får kännedom om ett missförhållande eller en uppenbar risk för ett missförhållande vid tillhandahållandet av socialvård för klienten. Den person som tar emot en anmälan ska anmäla ärendet till den ledande tjänsteinnehavaren inom kommunens socialvård. Anmälan ska göras trots sekretessbestämmelserna. Kommunen och en privat serviceproducent ska informera sin personal om anmälningsskyldigheten och omständigheterna i anslutning till tillämpningen av den. Anvisningar för förfaringssättet vid tillämpningen av anmälningsskyldigheten ska ingå i den plan för egenkontroll som avses i 47 §. Den person som gjort anmälan får inte bli föremål för negativa motåtgärder till följd av anmälan.

Enligt äldre lag 23 § ska kommunen på sin hemsida och i det informationsblad som distribueras till alla hushåll i kommunen offentliggöra uppgifter om uppskattad väntetid till kommunens socialservice. Uppgifterna ska uppdateras åtminstone en gång per halvår.

ÅMHM:s bedömning och motivering

ÅMHM konstaterar att äldreomsorgen i Lumparland saknar en egenkontrollplan utgående från socialvårdslagets bestämmelser. Egenkontrollplanen är utarbetad men inte antagen av kommunstyrelsen och finns inte publicerad på kommunens hemsida. ÅMHM kan konstatera att enligt socialvårdslag för Åland är planen för egenkontroll ett obligatoriskt lagkrav. Dessutom stadgas det i lagens övergångsbestämmelser att åtgärder får vidtas innan lagen träder i kraft. Utgående från denna motivering och med stöd av landskapslag om socialvårdens förvaltning och tillsyn leder ärendet på denna punkt till ett uppmärksamgörande.

ÅMHM konstaterar att äldreomsorgen i Lumparland saknar rutiner i enlighet med socialvårdslagen för personalens anmälningsskyldighet. Rutiner för personalens

anmälningsskyldighet ska enligt socialvårdslagen ingå i egenkontrollplanen som äldreomsorgen har färdigställd men inte fastställd av kommunstyrelsen eller publicerad på kommunens hemsida. Likaså på denna punkt som ovan gäller lagens övergångsbestämmelser. Utgående från denna motivering leder ärendet på denna punkt till ett uppmärksamgörande.

ÅMHM konstaterar vidare utgående från äldreomsorgschefens svar i projektrapporten att äldreomsorgen i Lumparland uppfyller äldrelagen om att offentliggöra äldreomsorgens väntetider genom att halvårsvis avisera om detta både på kommunens hemsida och på kommunens informationsblad. Ärendet föranleder således inga åtgärder på denna punkt.

Besvär

I enlighet med 10 § i landskapslag om socialvårdens förvaltning och tillsyn kan inte ändring i detta beslut sökas genom besvär.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Susanne Perander
Myndighetschef
Beslutande

Maria Erikson
Social- och hälsovårdsinspektör
Föredragande

Bilaga: projektrapport Äldreomsorg 2021